

Sygn. akt V CSK 593/18

POSTANOWIENIE

Dnia 27 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z wniosku M. B. i M. X.
przy uczestnictwie T. S.A. w K.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 września 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w O.
z dnia 26 kwietnia 2018 r., sygn. akt II Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawcy wskazali na podstawy wymienione w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Skarżący powołali się na oczywiste naruszenie przez Sąd Okręgowy art. 5 k.c. przez jego niezastosowanie i uwzględnienie zarzutu zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesylu w warunkach, gdy uczestnik i jego poprzednicy przez wiele lat nie uregulowali swojego tytułu do korzystania z nieruchomości wnioskodawców na cele przesyłowe oraz oczywiste naruszenie art. 378 § 1 w zw. z art. 382 i 13 § 2 k.p.c. przez nierozpoznanie wszystkich zarzutów apelacyjnych. Na tym tle sformułowali zagadnienie prawne sprowadzające się do pytania, czy takie postępowanie przedsiębiorców przesyłowych powinno zyskać akceptację w orzecznictwie, a ponadto wskazali na potrzebę wykładni art. 336 k.c., w celu wyjaśnienia, jak na gruncie tego przepisu powinien być rozumiany zamiar władania rzeczą dla siebie w zakresie prawa, które odnośnie danego stanu faktycznego realizuje posiadacz. Przedsiębiorstwo przesyłowe nie mogło mieć woli posiadania dla siebie nieruchomości wnioskodawców w zakresie prawa, które przed 3 sierpnia 2008 r. nie istniało.

Zgodnie z ustaloną linią orzecniczą, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie

i wymagającego pogłębionej wykładni. Zagadnienie to należy sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których powstało. Zagadnienie powinno być ponadto istotne z uwagi na wagę przedstawionego przez skarżącego problemu interpretacyjnego dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna wnoszona jest w konkretnej sprawie, to zarówno charakter zgłoszonego w niej roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy jest związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

Pytanie sformułowane przez wnioskodawców nie ma cech zagadnienia prawnego w znaczeniu przytoczonym wyżej, gdyż zostało objaśnione w orzecznictwie, w którym Sąd Najwyższy zajął także stanowisko, w jaki sposób należy wyklądać art. 336 k.c. w związku z ustaleniem, czy przedsiębiorstwo przesyłowe mogło przed 3 sierpnia 2008 r. nabyć przez zasiedzenie służebność przesyłu nieruchomości osoby prywatnej. Na bazie stanowiska zajętego przez Sąd Najwyższy w uchwale z 17 stycznia 2003 r., III CZP 79/02 (OSNC 2003, nr 11, poz. 142) w orzecznictwie wypracowana została teza, że skoro przed 3 sierpnia 2008 r. możliwe było umowne nabycie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, to dopuszczalne było także jej nabycie w drodze zasiedzenia na podstawie art. 292 k.c. Początkowo pogląd ten kształtował linię orzecniczą dopuszczającą wprawdzie możliwość zasiedzenia służebności, ale w „klasycznej” dla służebności gruntowej postaci, a zatem na rzecz każdorazowego właściciela nieruchomości władnącej, którą wnioskodawca musiał zidentyfikować. W kolejnych orzeczeniach Sąd Najwyższy argumentował, iż okoliczność, że służebność gruntowa zwiększy użyteczność przedsiębiorstwa prowadzonego przez właściciela nieruchomości nie może automatycznie wykluczać istnienia nieruchomości władnącej. W skład przedsiębiorstwa mogą wchodzić także nieruchomości (art. 55¹ pkt 2 k.c.), a funkcjonowanie przedsiębiorstwa energetycznego bez takich nieruchomości jest trudne do wyobrażenia. Bez znaczenia jest, że w skład przedsiębiorstwa wchodzi wiele nieruchomości (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 września 2006 r., II CSK 112/06, Mon. Prawn. 2006, nr 19, s. 1016; z 10 lipca 2008 r., III CSK 73/08, Lex nr 461735; z 5 czerwca 2009 r.,

I CSK 392/08, Lex nr 578032; z 4 października 2006 r., II CSK 119/06, Mon. Prawn. 2006, nr 21, s. 1128).

Z czasem w orzecznictwie Sądu Najwyższego doszedł do głosu pogląd, że możliwe jest nabycie przez zasiedzenie przed 3 sierpnia 2008 r. służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, ustanawianej nie na rzecz każdorazowego właściciela nieruchomości władnącej, bo tej w ogóle nie ma potrzeby identyfikować, ale bezpośrednio na rzecz Skarbu Państwa (do 1 lutego 1989 r.) albo przedsiębiorcy przesyłowego (od 1 lutego 1989 r.). Takie stanowisko zostało wyrażone w uchwałach Sądu Najwyższego z 7 października 2008 r., III CZP 89/08, BSN 2008, nr 10, s. 7; z 27 czerwca 2013 r., III CZP 31/13, BSN 2013, nr 6, s. 5; z 22 maja 2013 r., III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139; w wyroku Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2008 r., II CSK 389/08, Lex nr 484715, w postanowieniach Sądu Najwyższego: z 22 lipca 2010 r., I CSK 606/09, Lex nr 737248; z 14 listopada 2012 r., II CSK 120/12, Lex nr 1267161; z 6 lutego 2013 r., V CSK 129/12, Lex nr 1294483; z 14 czerwca 2013 r., 321/12, Lex nr 1381040).

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wiąże się z ewidentną i widoczną już na pierwszy rzut oka wadliwością zaskarżonego orzeczenia, której stwierdzenie nie wymaga prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. W postanowieniu z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12 (nie publ.), Sąd Najwyższy wyjaśnił ponadto, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia i do istnienia takiego związku między wytykanym uchybieniem, a wynikiem postępowania w sprawie powinien zmierzać skarżący.

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uzasadnieniem zaskarżonego postanowienia nie potwierdza tezy wnioskodawców o ewidentnej wadliwości zaskarżonego orzeczenia, której stwierdzenie nie wymagałoby prowadzenia bardziej złożonych rozumowań.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz - co do kosztów postępowania - art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu.

aj